

שו"ת אגרות משה יורה דעה ח"א סימן קס

גרות בפני רב רפורמי וקונסרבטיבי, אם יש לה תוקף.

בגרות שלא כדין ולענין קבורה בקברות ישראל ו' אייר תש"י. מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר חיים אלעזרי שליט"א הגאב"ד קענטאן, אהיא.

בדבר הגרות שהיה אצל ראב"י קאנסעוואטיווער שלא היה בקבלת מצות כראוי והטבילה לא היתה לפני הב"ד אלא לפני נשיהם. הנה פשוט שהגרות אינה כלום דהא קבלת מצות מעכב הגרות ואפילו קבל כל דיני התורה חוץ מדבר אחד מעכב כדאיתא בבכורות דף ל'. וגם צריך שתהיה קבלת המצות בפני ג' ומעכב אפילו בדיעבד כדאיתא בש"ך /יו"ד/ סי' רס"ח סק"ט. ולכן בעצם יש לפקפק על הגרות שיש רבנים שמקבלין הא אנן סהדי ברובן שאין מקבלות המצות כדהוכיח סופן וגם שלא תהא עדיפא מבעלה היהודי שנתגיירה בשבילו שהיא רואה שגם הוא מחלל שבת ומופקר להרבה איסורין. אך עכ"ז יש מקום לומר שהוא גרות בדיעבד מאחר שאמרה לפני הבית דין שמקבלת מצות התורה ואירע גם כזו שמקבלת באמת לכן אולי דנין אף באלו שאין שומרת אח"כ דיני התורה שברור לנו שאף בעת הגרות לא קבלה בלבה, רק כדברים שבלב. אף שלדידי לא מסתבר שבשביל איזו יחידות לסלק האנן סהדי ולהחשיב לדברים שבלב אבל אולי זהו טעמייהו ויש עכ"פ מקום לזה.

ועוד יש מקום לומר טעם גדול דמה שבעלה שנתגיירה בשבילו הוא מחלל שבת ומופקר בכמה איסורין עושה שהיא סבורה שאין חיוב כ"כ לשמור המצות וא"כ הוא כגר שנתגייר בין העכו"ם שמפורש בשבת דף ס"ה שהיו גר אף שעדין עובד ע"ז עיי"ש והטעם משום שקבל עליו להיות ככל היהודים שנחשבה קבלה אף שלא ידע כלום מהמצות ידיעת המצות אינה מעכבת הגרות ורק בידע ולא רצה לקבל הוא עכוב בגרות דהא א"צ ללמד כל התורה כולה קודם שנתגייר דרק מקצת מודיעין. ולכן אף שהב"ד אמרו לה שצריך לשמור שבת חושבת שהוא רק הדור בעלמא אבל גם מי שאינו שומר השבת וכדומה טועה לומר שהוא יהודי כשר נמצא שלטעותה קבלה כל המצות שיהודי מחוייב שהוא גרות אף שמחמת זה לא תקיים עכ"פ המצות וזהו טעם שיש בה ממש להחשיבה לגיורת והוא למוד זכות קצת על הרבנים המקבלים שלא יחשבו עוד גריעי מהדיוטות.

אבל עכ"פ צריכה לקבל המצות בפני ב"ד, והראב"י קאנסעוואטיווער מסתמא אין עושין כן דהא אין יודעין דיני גרות וגם אינם זהירין לקיים כדין אף אם היו יודעין וממילא חסר קבלת מצות אף הקבלה הגרועה שזה ודאי הוא עכוב בגרות. וגם הא ב"ד של קאנסעוואטיווער הם פסולין לב"ד דהם כופרין בהרבה עיקרי הדת ועוברין על כמה לאוין. עיין בחו"מ סי' ז' סעי' ט' ועיין בפ"ת בשם רעק"א דאף בעברה דרבנן פסול לדין ולא צריך הכרזה. וגם הוא כודאי שעוברין על כמה איסורין דאורייתא ואף שלא נתקבל עדות עליהו הוא כאנן סהדי שכל ממי ששם הבזוי קאנסעוואטיווער עליו הוא בחזקת מופקר להרבה איסורין ולכפירה בהרבה עיקרים, וכבר בארתי בתשובה אחת שמוחזק לכפירה פסול אף בלא קבלת עדות עליו אף כשנוגע להקל ואין עתותי בידי להאריך בזה. ולכן פשוט שאין הגרות שעשה הראב"י של קאנסעוואטיווער כלום.

וגם אף אם היה בעת קבלת המצות ביום ובב"ד כשר ולא היו ב"ד בשעת טבילה אף שלתוס' ורא"ש שהיא שיטה ראשונה במחבר שא"צ ב"ד בדיעבד מ"מ הא שנים כשרים בעינן כדי שיהיו עדים כמפורש בש"ך סק"י דהא ידוע לכל שהיתה נכרית וצריכין לעדים וכיון שלא ראו הטבילה אין לנו עדים שטבלה וממילא היא בחזקת גיורת. ואין לומר דמה ששלחו נשיהם הוא כידוע להם שטבלה ויהיה כהא שכתבו התוס' ביבמות דף מ"ה בשם י"מ דכיון דידוע לכל שטבלה כאלו עומדין שם דמי, דכי ידוע הוא זה דודאי הא אפשר שלא טבלה או לא טבלה כדין רק שהנשים אמרו שטבלו וכדין והן פסולות להעיד ול"ד להא דתוס' דהיתה בחזקת שומרת דת. ואף להרמב"ן שהביאו הר"ן והמ"מ בפ"ג מאיסורי ביאה ה"ט במה שמתרץ דברי הרי"ף דבדיעבד לא פסלינן לזרעיה דהוא בקבל בפני ב"ד למול ולטבול והלך ומל וטבל שלא בפני ב"ד עיי"ש דכוונתו דכיון דקבל לעשות נאמן שעשה פשוט דהוא בנתגייר לשם שמים דרצונו להתגייר באמת יש לתלות חזקה שעשה כקבלתו אבל בנתגייר שלא לשמה אלא לאישות וכדומה שהוא רק מן ההכרח שיש ודאי לתלות שאם אך תוכל לרמות ולא תעשה כקבלתה תרמה שהרי אין לה רצון להתגייר ואין לה חזקה שתעשה כקבלתה ולכן צריך עדים כשרים לכו"ע ואף בדיעבד צריך שיהיו שנים כשרין לכה"פ וכיון שלא היו שם אלא הנשים היא בחזקת

גיותה. (ומש"כ כתר"ה לחלק בין קרובים לנשים לא מסתבר אלא הרמ"א איירי באופן שא"צ עדים כגון שאין מכירין אותו לנכרי או כהא דרמב"ן בטבל לשם שמים וקבל עליו בפני ג' לילך למול ולטבול שחזקה שעשה כקבלתו או כאנן סהדי שטבלה לנדותה אף שאין שם אלא נשים כדאיתא בתוס' ורא"ש אבל בהא דידן שמכירין אותה לנכרית ולא נתגיירה לש"ש שלית לה חזקה צריך דוקא בפני שנים כשרים. והש"ך לא קאי אלא אלילה ולא אדין ב"ד שהא גם בגמ"ד צריך ב"ד).

אך אם מחוייב כתר"ה לצאת במחלוקת גדולה ואחרי כל זה אפשר שלא ישמעו לו בדבר בית הקברות שהיה טוב שיחלקו כמו שרוצה כתר"ה, אני אומר שכיון שמה שאין קוברין מתי עכו"ם בקברות של ישראל כדאיתא ברש"י גיטין דף ס"א הוא מטעם דאין קוברין רשע אצל צדיק כמפורש שם בר"ן עיי"ש והובא בב"י סי' שס"ז ביו"ד עיי"ש לכן החיוב על כתר"ה רק להזהיר את שומרי תורה שיצוו שלא יקברום סמוך להגרים כאלו. וטוב להחמיר שיתרחקו מהם שמנה אמות כשעור שאיתא בגליון מהרש"א סי' שס"ב בתלמידי מיסאנערס /מיסיון/ שירחיקו מהם ח' אמות. ועל אלו שאינם שומרי תורה ולא איכפת להם צריך כתר"ה רק למחות משום שאפשר שעכ"פ עדיפי מעכו"ם גם לקבורה ואין לקבור לכתחלה אף ישראל רשע אצל עכו"ם וגם אפשר עשה תשובה רגע לפני מותו וכיפרה מיתתו עליו. אבל לצאת במחלוקת אינו מחוייב בשביל העבריינים. ובשביל שומרי תורה הרי סגי במה שיזהירום שירחיקום מהם ח' אמות. ולהבא ודאי טוב שיפעול כתר"ה שיתגיירו אצל רב היודע בדיני גרות ועושה כדין אף שגם הם ספק אם נחשבו גרים כדלעיל וטוב להרחיק מהם את שומרי תורה. ואולי יפעול כתר"ה גם אלו שכבר נתגיירו אצל הראב"י שיטבלו פעם שנית כדין.

והנה באלו שמתגיירין שלא לש"ש ובאים המקילין לדון מכה דברים שבלב ודאי יש לחוש שיחזרו בהם ולכן אף להמקילין צריך שיקבלו המצות ממש סמוך לטבילה וא"כ מוכרח שיהיו ב"ד אצל הטבילה כדי שאז תהיה הקבלת מצות. ידידו, משה פיינשטיין